

Diakonia

In dit nummer: Schrijnende situatie vreemdelingenbewaring

Kerken Groningen-Zuid helpen bij Wmo-vragen / Vakantiegeld delen in Assen / Het VakantieBureau / Collecte Medisch Werk

**KERK IN
ACTIE
GIRO456**

Vragen bij vreemdelingenbewaring in Nederland

"Hoe lang gaat dit nog duren?"

"Is dit Nederland?", vraag ik me af, wanneer de deur achter mij in het slot valt. De rillingen lopen mij over de rug. Niet van de gure wind die over Alphen blaast. Het is van de herinneringen aan de mensen die ik zojuist heb gesproken. Hun ogen, hun verhalen... Schrijnend, deze vreemdelingenbewaring. Ja, ook dit is Nederland.

Tekst Geesje Werkman **Foto's** Freek Visser / Kerk in Actie

Zojuist was ik bij een gespreksgroep in de vreemdelingenbewaring te Alphen aan den Rijn. Het gebouw lijkt op een gevangenis, maar de mensen die er verblijven hebben niets crimineels gedaan. Ze zitten hier opgesloten omdat ze niet over de juiste papieren beschikken en kunnen worden uitgezet.

De justitiepredikant had me voor de gespreksgroep uitgenodigd. Er komen tien deelnemers op af: mannen, sommigen jongens, uit landen als Nigeria, Irak, India en Pakistan. Wat ik voor hen kon doen, is de

eerste vraag. "Niets", is mijn eerste reactie. Nadat ik hun verhalen gehoord heb, beloof ik deze wereldkundig te maken. En: het te gebruiken in de lobby voor vreemdelingenbewaring. Daarom ook dit artikel. Daarom ook eerst (fragmenten van) de verhalen van deze vreemdelingen.

De Irakees

Een jonge man uit Irak steekt van wal: "Ik zit al twee jaar vast, ga van de ene gevangenis naar de andere. Ik heb zo ongeveer alle gevangenissen in Nederland gezien, heb ook

Boven Detentiecentrum Soesterberg/Zeist

al negentig dagen in de isoleercel doorgebracht. Hoe lang gaat dit nog duren, wat gaan ze met mij doen? En wanneer kan ik naar de dokter? Ik heb al tijden last van mijn maag."

De Nigeriaan

Een Nigeriaan vertelt dat bij aankomst op Schiphol werd gezegd: "Vraag nu maar asiel aan, dan kunnen we je helpen." "Dat deed ik", vervolgt hij, "om direct in de gevangenis te belanden. In het gebied in Nigeria waar ik vandaan kom, bestaat een structureel voedseltekort, iedere dag weer. Maar met 200 euro terug, terwijl ik 10.000 euro heb betaald om hier naar toe te komen? *That's no option*, dat is geen optie." Pas na tien maanden (!) in de vreemdelingenbewaring werd hij gepresenteerd aan de Nigeriaanse ambassade. Dat leidde echter niet tot de benodigde documenten om terug te kunnen reizen naar Nigeria. Ook hij heeft last van zijn spijsvertering; hij is al een week niet naar het toilet geweest. "Dat heeft alles te maken met voedsel en gebrek aan beweging."

De Indiër en de Pakistaan

De groep mensen uit India en Pakistan maakt een verloren indruk. Ze spreken geen Engels (op één na, hij is de tolk), krijgen nooit bezoek, zijn Nederland niet verder in geweest dan via Schiphol naar de gevangenis. Niemand in Nederland behalve justitie kent hen, weet waar ze zijn, dat ze er zijn.

Een jonge Indiër geeft aan dat hij graag schoenen wil; hij is al vijf maanden in Nederland en loopt nog steeds op slippers. Ook een oudere man uit India, ik schat dat hij tegen de zestig is, loopt nog op slippers. Hij is hier al elf maanden.

FEITEN VREEMDELINGENBEWARING

- Vreemdelingen mogen in bewaring worden gezet als ze
 - a) niet de juiste documenten bezitten om hier te mogen verblijven, bijvoorbeeld als ze uitgeprocedeerd zijn, of om een andere reden illegaal in Nederland zijn, en
 - b) als er zicht bestaat op uitzetting. Zij komen terecht in vreemdelingenbewaring in Zeist, Dordrecht, Zaandam, Alphen a/d Rijn.
- Vreemdelingen die zonder de juiste documenten in Nederland arriveren, worden niet eens toegelaten tot Nederland. Zij worden direct in bewaring gezet op Schiphol, in een soort niemandsland: het grenshospitium. In een grenshospitium heerst een minder streng bewind dan in de vreemdelingenbewaring. Als blijkt dat een bewoner van een grenshospitium toch 'in eerste aanleg' een 'positieve indicatie' op asiel heeft, kan hij of zij ze na een aantal weken naar een asielzoekerscentrum worden gebracht. Bij een negatieve indicatie gaan ook zij echter naar de vreemdelingenbewaring: Zeist, Dordrecht, Zaandam of Alphen aan de Rijn.
- In 2007 werden 23.000 mensen in vreemdelingenbewaring gezet. De meesten van hen zitten daar korter dan drie maanden, maar veertien procent verbleef er vorig jaar langer dan zes maanden. Nederland kent geen limiet aan de duur van vreemdelingendetentie. Er moet vaak een rechter aan te pas komen, via contacten die in Nederland zijn opgebouwd, om de detentie op te heffen als iemand na een veel te lange periode nog steeds niet is uitgezet.
- Ruim de helft van de gedetineerden in vreemdelingendetentie wordt na verloop van tijd op straat gezet, met een brief dat ze het land moeten verlaten. Zij gaan veelal de illegaliteit in. De anderen worden uitgezet naar het land van herkomst.

Boven: *Detentiecentrum op Schiphol-Oost*

Raar, er is toch kleding op voorraad in centra als deze. Om het te krijgen, moet je alleen een formulier invullen. Maar zij spreken niet de taal, en blijkbaar is niemand op het idee gekomen het hen te vertellen.

Dan weet iemand...

Aan het eind waren we nog lang niet uitgepraat, maar het uur was om. Reden om drie weken later terug te gaan. De gespreksgroep bestaat deels uit dezelfde personen, deels uit voor mij nieuwe. Voor de mensen uit India en Pakistan heb ik een telefoonnummer meegenomen van de India Werkgroep vanuit ICCO & Kerk in Actie, zodat ze contact kunnen leggen buiten de gevangenis.

Bellen? Ze kunnen bijna niet bellen, vertellen ze. Per persoon krijgen ze € 7,50 per week, een telefoonkaart kost € 5 en die heb je ook nodig om te bellen met je advocaat. Maar er moet ook eten voor worden gekocht. Vers fruit bijvoorbeeld, want ze krijgen in de gevangenis soms maandenlang diepvriesmaaltijden. Maag- en darmklachten komen dan ook veel voor.

Ook door het gebrek aan beweging. Ze mogen slechts één uur per week sporten. Op de luchtplaatsen is wel er een volley-

balnet, maar men mag geen bal hebben tijdens het luchten. Waarom niet? Zij weten het niet.

Voor ik vertrek, geef ik mijn gesprekspartners nog een paar telefoonkaarten. Dan kunnen ze bellen, dan weet iemand in Nederland dat ze er zijn...

Wat doet Kerk in Actie?

Weten dat ze er zijn, hoe hun situatie is, dat hun stem nauwelijks gehoord wordt... Dat stimuleert Kerk in Actie tot een uiteenlopend pakket activiteiten met het oog op

onder meer verbetering van de omstandigheden in de vreemdelingenbewaring. We noemen er enkele.

- Kerk in Actie schreef en praatte het afgelopen jaar met de staatssecretaris van Justitie, Albayrak, over
 - kwaliteitsverbetering van de rechtsbijstand in de vreemdelingenbewaring;
 - de financiële situatie van mensen die onder de pardonregeling vallen;
 - niet goed opgeleid personeel in detentiecentra.

WAT KUNT U DOEN?

- Kerk in Actie voert gesprekken met justitiepastores en ontwikkelt samen met hen projecten, zoals de inzameling van boeken en muziekinstrumenten voor de vreemdelingen in detentiecentra. U kunt die inleveren bij of opsturen aan het Protestants Landelijk Dienstencentrum, Joseph Haydnlaan 2A in Utrecht. Kerk in Actie zorgt ervoor dat de instrumenten bij de justitiepastores komen.
- U kunt daar ook telefoonkaarten of geld voor telefoonkaarten kwijt. De justitiepastors verdelen ze dan onder de bewoners van de vreemdelingenbewaring.
- De justitiepastores zetten bezoekers- en kapelgroepen op. Kerk in Actie doet daaraan mee.

Wilt u hier op enigerlei wijze aan bijdragen? Neem dan contact op met Kerk in Actie, servicedesk@kerkinactie.nl of tel. (030) 880 14 56, Geesje Werkman.

- Kerk in Actie nam het initiatief tot de actie 'Geen kind in de cel', waarbij het gevangen zetten van vreemdelingenkinderen werd aangekaart. Het samen met anderen bereikte resultaat is dat er momenteel geen vreemdelingenkinderen meer in detentie zitten. En: dat er een wetswijziging is doorgevoerd om dergelijke misstanden te voorkomen. Op dit moment werkt Kerk in Actie aan de vrijlating van 24 jongeren van 15-18 jaar die als vreemdeling in detentie zitten.
- Kerk in Actie werkte mee aan een onderzoeksrapport van het Europese parlement naar de omstandigheden in opvanglocaties, inclusief de vreemdelingendetentie in Europa.
- Het Europees Comité inzake de voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing (CPT), waaraan Kerk in Actie deelneemt, bezocht in juni 2007 verschillende detentiecentra en politiebureaus in Nederland. Naar aanleiding hiervan bracht het CPT rapport uit, inclusief aanbevelingen. Het CPT is onder andere kritisch over de opleiding van het personeel, het gebruik van boeien, de beschikbaarheid van medisch personeel en doet het voorstel om de bezoeksregeling uit te breiden van 1 naar 2 uur in de week. In een brief over het rapport aan de Tweede Kamer, geeft de regering aan niet bereid te zijn een maximumtermijn in te stellen voor vreemdelingenbewaring (zoals het CPT voorstelt). Zij vreest dat de vreemdeling dan minder bereid zal zijn medewerking te verlenen aan terugkeer.

Boven: Detentiecentrum Alphen aan den Rijn

Het complete rapport van de commissie is te vinden op de website van het Ministerie van Justitie.

- In Europees verband doet de PKN, dus ook Kerk in Actie, mee in de Conference of European Churches. Deze CEC verzond een brief aan de Europese Commissie met het verzoek om tot verbeteringen te komen. Dit naar aanleiding van de stemming binnenkort in de Europese commissie over het wetsvoorstel Vertrek en Detentie. In dit wetsvoorstel wordt een maximum tijd voor vreemdelingendetentie van an-

derhalf jaar genoemd. Kerk in Actie ijvert voor verkorting van deze periode. Zij heeft hierover gesproken en gecorrespondeerd met een vertegenwoordiger van de Europese Commissie over Europese regelgeving op het gebied van vreemdelingendetentie.

- Daarnaast wordt aan het Europese parlement een richtlijn voorgesteld om mensen die uitgezet zijn te verbieden om de eerstvolgende vijf jaren Europa in te komen. Ook daartegen verzetten zich de Europese kerken en Kerk in Actie. Vaak gaat het om mensen die hier familieleden hebben. Ook kan zich in hun thuisland een gewapend conflict of natuurramp voordoen. Deze groep is niet crimineel, heeft geen misdaden begaan, ze beschikken alleen niet over de juiste documenten. Daarbij past zo'n re-entryban niet.

- Samen met de Internationale Organisatie voor Migratie en Stichting Inlia hebben justitiepastores, ICCO en Kerk in Actie een nieuw programma opgezet. Dat beoogt vreemdelingen, die gevangen zitten en niet in ons land kunnen blijven, terug te laten keren met behoud van perspectief in hun land van herkomst. Meer informatie hierover volgt in een volgend nummer van *Diakonia*.

Geesje Werkman werkt voor Kerk in Actie op het gebied van vluchtelingen.

Onder: Detentiecentrum (boot) Zaandam

www.kerkinactie.nl
www.inlia.nl
www.iom-nederland.nl
www.icco.nl
www.cec-kek.org